

# ALEVİLER VE CUMHURİYET

**Aleviler ve Cumhuriyet**

© Dipnot Yayınları, 2025

Dipnot Yayınları 431

ISBN: 978-625-6742-27-7

EDİTÖR: Emirali Türkmen

KAPAK TASARIMI: Ilgın Fidan

DÜZELTİ: Çağdaş Nejat Camuşçu

1. Baskı: 2025 / Ankara

BASKI ÖNCESİ HAZIRLIK: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti.

BASKI: Sözkese Matbaacılık (Sertifika No: 46586)

İvedik O. S. B. 1518. Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/40

Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 395 21 10

**DİPNOT YAYINLARI** (SERTİFİKA NO: 48147)

Selanik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

www.dipnotkitap.com ♦ e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

DERLEYEN  
AYHAN YALÇINKAYA

# ALEVİLER VE CUMHURİYET



## *Yazarlar*

AHMET KERİM GÜLTEKİN

AYHAN YALÇINKAYA

CEM KARA

CEMAL SALMAN

ÇİĞDEM BOZ

DENİZ YONUCU

EVİRİM CAN İFLAZOĞLU

HAKAN MERTCAN

HÜSEYİN KIRMIZI

İHSAN KOLUAÇIK

İLKAY KARA

İLBAY C. N. ÖZDEMİRCİ

MEHMET ERTAN

MEHMET KENDİRCİ

MEHTAP TOSUN

ORHAN GAZİ ERTEKİN

OZAN ÇAVDAR

REHA ÇAMUROĞLU

SEFA FEZA ASLAN

ÜMİT ÇETİN



## İçindekiler

Önsöz..... 11

Sunuş

*Düşman-İnsan'dan İnsan-Düşman'a: Aleviler ve Cumhuriyet .. 15*

**AYHAN YALÇINKAYA**

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E ALEVİLER: EVLAT OLSA SEVİLMEZ

*Aleviler ve Cumhuriyet mi? ..... 47*

**REHA ÇAMUROĞLU**

*Teolojinin Kaybı mı, Kaybın Teolojisi mi? ..... 57*

**HÜSEYİN KIRMIZI**

*Cumhuriyet'te Tarih Yazımı:*

*Cumhuriyet'in Kuruluşundan Bugüne*

*Bektaşî Tarihi Üzerine Söylemler ..... 73*

**CEM KARA**

*Sünnî Nizamın Suni Problemi:*

*Diyanet İşleri Başkanlığının Aleviliğe Bakışı..... 87*

**İLBAY C. N. ÖZDEMİRCİ**

## İKİNCİ BÖLÜM

### MEZARLIKTA ISLIK ÇALANLAR: CUMHURİYET'İN ALEVİ KORKUSU

*Alevifobinin Yazılı Kaynaklarına Giriş:*  
*Necip Fazıl'ın Doğru Yolun Sapık Kolları* .....113

**SEFA FEZA ASLAN**

*“Müslüman Mahallesinde Salyangoz Satıyorlar”  
ya da “Gecenin Bir Vakti Orada Ne İşi Varmış?”* .....125

**İLKAY KARA**

*Türkiye Cumhuriyeti ve Anti-Alevi Irkçılık* .....147

**DENİZ YONUCU**

*Dersim’i “Medenileştirmek”:*  
*Coğrafi Tasnif, Mekansal Kurgu ve “İç Düşman”ı Tasvir* .....165

**MEHTAP TOSUN**

*Alevilik ve Krizler: Yas ve Travmanın Ötesinde*  
*Yeni Bir Dilin İmkânı* .....179

**OZAN ÇAVDAR**

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### VATANDAŞ PAZARA ÇIKMIŞ, ABDALLAR DÜKKANI(N) AÇMIŞ

*Cumhuriyet Dönemi Kentleşme Serüveninde*  
*Aleviler ve Alevilik* .....197

**CEMAL SALMAN**

*Sermayem Derdim midir? Hem Alevi, Hem de Burjuva* .....221

**ÇİĞDEM BOZ**

*Var ile Yok Arası: Arap Aleviler* .....261

**HAKAN MERTCAN**

*Gündelik Hayatın Akışında Alevilik ve Aleviler* ..... 281  
**MEHMET KENDİRCİ**

*Örtüklükten Görünürlüğe:  
Cumhuriyetin Yüz Yıllık Serüveninde  
Türk Sinemasında Aleviler*..... 299  
**İHSAN KOLUAÇIK**

**SONA DOĞRU**

## **CUMHURİYET CUMHURİYET OLALI**

*Eşit Yurttaşlığın Peşinde: Türkiye'nin Alevi Sorunu* ..... 341  
**MEHMET ERTAN**

*Cumhuriyet'in Yüzüncü Yılında Yurttaşlık ve Aleviler:  
"Daha Eşitler" ve Eşit Yurttaşlık*..... 375  
**EVİRİM CAN İFLAZOĞLU**

*Kendini Küllerinden Yaratan Kadim Bir Dini  
Yeniden Okumak: 21. Yüzyılda Yerini Arayan  
Raa Haqi (Ya da Dersim Aleviliği)* ..... 405  
**AHMET KERİM GÜLTEKİN**

*Alevileri Ehlileştirmek-Aleviliği Evrenselleştirmek:  
Türkiye ve Birleşik Krallık'ta Eğitim Politikalarına Bakış....* 429  
**ÜMİT ÇETİN**

*Cumhuriyeti Aleviler Kursaydı Ne Olurdu?  
Aleviler Devlet Yönetebilir mi?  
Alevilik, Hukuk, Siyaset ve Kamu* ..... 449  
**ORHAN GAZİ ERTEKİN**

*BÜTÜNLEŞİK KAYNAKÇA* ..... 479

